Finanssipolitiikan valvonnan raportti 2023

[14.3.2024]

Markus Lahtinen

FIPO viritys

- H: Talousarvioesityksen pohjana oleva valtiovarainministeriön ennuste on kuitenkin kokonaisuutena katsoen realistinen.
- H: Hieman elvyttävä finanssipolitiikan taso sopii heikkoon suhdannenäkymään – edellyttäen että inflaatio laantuu.
- K: Samaa mieltä kummastakin havainnosta. Ennusteisiin liittyy tällä hetkellä kuitenkin tavanomaista suurempi epävarmuuskomponentti.
- K: Fipo viritys arvioihin liittyy aina epävarmuutta (esim. tuotantokuiluestimaatit), ja on hyvä että arvioinneissa käytetään useita lähestymistapoja.

Julkisyhteisöjen velkakehitys

- H: Työeläkelaitosten ylijäämällä ei voi lyhentää julkisyhteisöjen muiden alasektoreiden velkaa. Tästä syystä työeläkelaitokset on syytä jättää pois, kun tarkastellaan Suomen julkisyhteisöjen velkakehitykseen vaikuttavia tekijöitä.
- H: Suomi ei voi laskea sen varaan, että julkisyhteisöjen velan efektiivisen koron talouskasvuun nähden suotuisa kehitys jatkuisi tulevaisuudessa.
- K: Raportissa tuodaan hyvin esiin erot julkisen talouden eri sektoreiden välillä sekä niiden alijäämien ja velkaantumisen välisestä monitahoisesta suhteesta.
- K: Nollakorkoregiimi indikoi vakavista ongelmista (kv.) talouden kasvudynamiikassa (säästäminen-investoinnit).

Kehyssääntö

- H: Kehystä asetettaessa ei ole toteutunut hallitusohjelmaan kirjattu tavoite säästää 1,5 miljardia euroa kehyksen piiriin kuuluvista menoista.
- H: Tärkeintä säästötavoitteen toteutumisen kannalta on se, että tavoitteeseen on kytketty vastaava kehystason lasku.
- H: Hallitus on päivittänyt poikkeusmekanismin määritelmää tarkoituksenmukaiseen suuntaan, …, mekanismi mahdollistaa perustellut menopäätökset, jos ne ovat suhteessa sen aktivoineeseen epätavalliseen tapahtumaan.
- K: Suhdanneperusteisten (kehysten ulkopuolisten) menojen harkinnanvaraiset muutokset ovat kehyskaudella kehykseen laskettavia menoja. Joten onko menettely merkittävä ongelma?
- K: HO: 1) Poikkeusmekanismin käytön voi laukaista vain sellainen epätavallinen tapahtuma,…, ja jolla on merkittävää vaikutusta julkisen talouden rahoitusasemaan (esim. **pandemia tai sotaan tai laajamittaiseen terrorismiin liittyvä varautumisen tilanne**). 2) Rajata talouspoliittinen liikkumavara ainoastaan kriisin kannalta välttämättömiin määrärahalisäyksiin.
- K: Sodan rahoitus ei ole kehysongelma, joka pitäisi ratkaista kehyspoikkeuksella. Sen sijaan esim. Finanssikriisin kaltaisen talousromahdukseen vastaaminen on kehysongelma.

6 miljardin euron kokonaisuus

- H:Valtion omaisuuden myyntipäätösten tulisikin perustua analyysiin varallisuus- ja velkaerien tuottojen ja kustannusten pitkän aikavälin suhteesta.
- H:Kuuden miljardin kokonaisuus ei kuvaa hallituksen finanssipolitiikan koko vaikutusta vuoden 2027 rahoitusasematavoitteen saavuttamiseen.
- H:Rahoitusasematavoitteen saavuttaminen edellyttää todennäköisesti lisätoimia ja toimenpidevalikoiman laajentamista.
- K: Valtionomaisuuden myyntipäätösten pitäisi heijastaa myös riskien hallinnan näkökulmaa (strategisten intressien mahdollistamissa rajoissa).
- K: Investointiohjelman ja kehysmenojen välinen suhde ongelmallinen. Sopeutuskokonaisuudessa verotuksen rooli liian pieni. Maltilliset veronkorotukset nopeutuneessa inflaatioympäristössä johtavat entistäkin suurempiin alimitoituksiin monissa valmisteveroissa.
- K: Lyhyen aikavälin suhdanne-ennusteiden ei pidä vaikuttaa sopeutuksen määrään. Kehysylitykset 2025 esim. liittyen HVA:siin (vuoden 2023 menot) on katettava 2024 kehysriihessä kehyksen sisältä (menoina). Lyhyen ja pitkän aikavälin HVA-säästöt. Alueiden jatko haastaa sopeutustavoitteet, koska lähtötilanne heterogeeninen, ylitykset suuria ja HVA-indeksin rakenteellinen jälkeenjääneisyys HVA-ansiotasoindeksitä (vuokratyö pahentaa tilannetta).